

Система підготовки фахівця дошкільної освіти до театральної діяльності та професійної майстерності.

Елементи театральної педагогіки в професійній діяльності вихователя дошкільного навчального закладу.

1. Елементи театральної педагогіки.
2. Соціокультурні фактори.
3. Засоби розкриття власних педагогічних здібностей.
4. Спільні особливості у професії актора і вихователя.
5. Система К.С. Станіславського

Процес взаємостосунків з дітьми в дошкільному закладі містить багато складників, серед яких мистецькі, моральні, психологічні, технологічні, які визначають якість спілкування.

Щоб удосконалити професійне спілкування, зробити його більш впливовим, вихователів слід звернутися до *театральної педагогіки*. Сьогодні інтерес до театральної педагогіки обумовлений низкою *соціокультурних і освітніх факторів*. Перший фактор - це потреба особистості, яка здатна до адекватної культурної самоідентифікації, до вільного вибору власної позиції. Елементи театральної педагогіки є органічною складовою навчально-виховного процесу у вузі, універсальний засіб розвитку творчих, артистичних здібностей майбутнього педагога. Другий фактор, що обумовлює інтерес до театральної педагогіки, - це перехід від способу простого нарощування кількості навчальних програм до пошуку інтенсивних підходів до її організації. Саме театральна педагогіка покликана розкрити внутрішній потенціал педагога.

Третій фактор - це педагогічний артистизм, важлива риса професійної майстерності, творчості педагога. Адже гарний педагог - це той, хто володіє мистецтвом самовираження, здатністю до перевтілення, співтворчості з колегами, вихованцями, співпереживання з ними.

Тільки в царині театральної педагогіки кожен майбутній вихователь може знайти для себе *засоби розкриття власних педагогічних здібностей, творчого потенціалу*. Не важко помітити *спільні особливості у професії актора і вихователя*. Адже в драматургії заняття чи в організації іншого виду дитячої діяльності є:

- використання розмовного матеріалу (читання, розповідь, бесіда, пояснення тощо),
- мінімальні декорації - інтер'єру групової кімнати, дидактичних матеріалів (ілюстрацій, макетів, моделей, елементів одягу

конкретного персонажа тощо), музичного супроводу, і при цьому вихователь є самим собою - особистістю, яка цілеспрямовано виховує і навчає. Вихователеві дошкільного закладу важливо усвідомити принципи театральної дії, її закони. У цьому може допомогти система К.С. Станіславського, який розглядає органічну природу театральної творчості через природу людини-творця, актора.

Система К.С. Станіславського - наука не тільки про акторську творчість, а й про те, як, спираючись на об'єктивні закони, плекати, розвивати, збагачувати різні здібності, і не лише сценічні. Вона - важливий засіб підвищення коефіцієнта корисної дії у творчій діяльності й актора, і вихователя. Система К.С. Станіславського ґрунтується на таких п'яти принципах виховання актора, які можуть в адаптованому вигляді використовуватися й у підготовці вихователя:

- 1) принцип життєвої правди (у педагогіці - це зв'язок навчання і виховання з життям);
- 2) принцип ідейної спрямованості: учення про надзавдання (цей принцип відіграє велику роль у конструктивній діяльності педагога, адже режисра заняття, гри, праці, спостереження передбачає постановку завдання, надзавдання, яке й розв'язує вихователь);
- 3) принцип дії - підґрунтя переживання й матеріалу для творчості, він є основним у системі К.С. Станіславського (творче переживання й матеріал для творчості є провідним компонентом в організаторській діяльності вихователя);
- 4) принцип органічної творчості (розкриває нерозривний зв'язок психічного і фізичного, суб'єктивного переживаного почуття педагога з його зовнішнім об'єктивним вираженням, тобто говорить про рівень психотехніки вихователя, володіння своїм організмом -- головним інструментом впливу на вихованців);
- 5) принцип творчого перевтілення в образ - це стан сценічного переживання, на ґрунті якого розв'язуються завдання всіх попередніх принципів (цей принцип знаходить своє відображення в гностичній діяльності вихователя як засадовій для всієї професійної діяльності педагога).

Єдність фізичного і психічного потребує тісного зв'язку методу і відповідної педагогічної техніки. Саме тому майстерність педагога й актора визначається трьома взаємообумовленими складниками: *теорією, технікою і методами роботи над матеріалом*, його організацією і впровадженням у дію. В оволодінні мистецьким акторським впливом на аудиторію вирішальну роль відіграють природні задатки педагога та здатність удосконалювати свій талант. Ця здатність набувається в процесі навчання, виховання, практичної діяльності. Що ж таке педагогічний

талант? Вихователь повинен бути деякою мірою актором, володіти акторським мистецтвом. На думку К.С. Станіславського, акторові потрібні такі творчі здібності: спостережливість, вразливість, пам'ять (афективна), темперамент, фантазія, уява, внутрішній і зовнішній вплив, перевтілення, смак, розум, відчуття внутрішнього і зовнішнього ритму й темпу, музикальність, щирість, винахідливість, самовладання, безпосередність, сценічність тощо. Поєднання багатьох творчих здібностей і вольові зусилля, які докладає актор, постійно тренуючись і вдосконалюючи себе, роблять його талановитим. Для презентації свого таланту глядачам актору потрібні виразні дані: виразне обличчя, пластика, лінії тіла тощо. Ці властивості потрібні й вихователю - головній дійовій особі в театрі одного актора, що розрахований на дошкільнят. Чим більше здібностей матиме у своєму творчому арсеналі вихователь, тим сильнішим, дієвішим буде його педагогічний вплив на вихованців, отже, педагогові слід мати найкращі якості обдарованого актора. Міркування К.С. Станіславського щодо своєрідних правил підтримання і розвитку таланту актуальні і в наш час. Вони важливі як для акторів, так і для педагогів. Головне в акторському і педагогічному таланті, як вважає І. А. Зязюн, - уміти «заражати» людей. Заразливості - це риса мистецького таланту. Завдяки заразливості спрацьовує головний закон міжособистісного спілкування - закон сумісності. Заразливості гри актора визначається його чарівністю, привабливістю, шармом. К. С. Станіславський неодноразово визначав заразливість актора як особисту «сценічну» чарівність, яка часто не характеризується ні красою, ні хорошим голосом, ні талантом, проте володіє великою силою привабливості і впливу на глядача. Чарівність - це невід'ємна риса вихователя. Це специфічно педагогічна чарівність. Вона може бути інтелектуальною (розум світиться в очах), по-дитячому наївною, безпосередньою, трагічною, комічною. Але головне, щоб чарівність вихователя викликала позитивні естетичні почуття у вихованців, приваблювала їх, заворожувала, налаштовувала на відкритість і самореалізацію. Переживання позитивних естетичних почуттів є найважливішим чинником сумісності суб'єктів навчально-виховного процесу.

Контрольні запитання

1. Визначте роль соціокультурних і освітніх факторів театральної педагогіки.
2. Які спільні особливості у професії актора і вихователя?
3. Якими є принципи системи К. С. Станіславського виховання актора, які можуть в адаптованому вигляді використовуватися у

підготовці

вихователя?

4. Дайте визначення поняття «творчі

здібності».

5. Які особливості акторського і педагогічного таланту?